

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Auctoris sententia. membrum. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

MEMBRUM V.

Auctoris sententia.

1. Conclusio.

T de hac re dicam quod sentio, sit prima conclusio prima conclusioni D. Thomæ contraria. Quod Angelus appetit dam primò peccavit, potuit esse malum moraliter: unde potuit primò peccare non solum ex parte modi appetendi, sed etiam ex parte rei malæ, quam appetit, verisimileque est eum sic peccasse. Hæc probatur ex contrario fundamento ei, cui nititur D. Thomas. Quoniam, ut res, quæ est mala moraliter, appetatur, neque est necessarium, vt iudicetur bona moraliter, neque vt iudicetur bona simpliciter, sed satis est, si in ea conspiciatur aut existimetur ratio aliqua boni utilis, honesti, aut delectabilis, ratione cuius appetatur. Verbi gratia, vt fornicatio appetatur, necesse non est, vt iudicetur bona moraliter, aut bona simpliciter, sed satis est, quod se offerat intellectui, vt delectabilis: ratio quippe boni delectabilis, quæ in ea elucet, sufficit, vt appetatur: quare absque vilo errore in intellectu potest quis appetere fornicationem, eo ipso quod eius menti representetur vt bonum quoddam delectabile sicut re ipsa est, esto simul iudicetur mala moraliter, & à Deo prohibita, eaque appetitione fieri hominem dignum, qui muletur æterno regni celestis exilio, & cruciatibus æternis puniatur. Eodem ergo modo Angelus potuit absque vilo errore in intellectu appetere primò, id quod erat malum moraliter, & quod videbat à Deo esse prohibitum, eo ipso quod in eo eluceret bonum honoris, aut quiduis aliud: nam pro libertate & arbitratu suo potuit præponere minus bonum maiori, appetendo minus: & relinquendo maius. Rem hanc totam ostendimus latè in 1. 2. quæst. 9. art. 1. & quæst. 13. art. 6. quibus dissolvimus rationes, quæ in contrarium adduci possunt. Consentiant nobiscum Scotus & Gabriel in 3. dist. 36. quæst. vnica & doctores Nominales communiter. Adriani quodlibet. 4. & Almainus in moralibus tract. 3. dum de prudentia disserit.

2. Conclusio.

Secunda conclusio. Primum Luciferi peccatum fuit superbia. Hæc adeò est certa, vt contrarium non sit tutum in fide. Probatur, quia in primis est communis sententia D. Thomæ & Scholasticorum in 2. d. 4. 5. & 6. Deinde est etiam cõmunis sententia sanctorum, Augustini 11. super Genesim ad litteram cap. 13. 14. 15. 16. & 23. & 12. de Civitate Dei cap. 6. lib. 1. 4. cap. 13. & alibi sæpe, Athanasij, si tamen ipse est auctor operis ad Antiochum, Basilij homilia 9. quod Deus non est auctor mali. Auctoris homilia de Adam & Eva apud Chrysostomum tom. 1. Chrysost. hom. 15. in Ioan. & eiusdè, aut cuiusvis alterius auctoris operis imperfecti in Matthæ. homilia 4. Damasceni lib. 2. fidei orthodoxæ cap. 4. Gregorij Nazianzeni de principiis, canticum 6. Ambrosij in illud Psal. 36. *Vidi impium super exaltatum*, & in Psal. 118. sermo. 3. in illa verba, *inrepaisti superbos*, Hieronymi in illud Isaia 3. *Dabo pueros principes eorum*, Gregorij in 1. Reg. lib. 3. cap. 4. in principio, & aliis sæpe. Isidori lib. de sum. bono cap. 12. sententia 7 & 8. Bernard. serm. 1. de adventu, & serm. 69. in Cantica. Anselmi in illud 1. ad Timotheum 3. in *iudicium incidunt diaboli*.

Item eandem sententiam sonant aperte Scripturæ sacræ Isaia 14. vbi iuxta communem sen-

tentiam sanctorum, alludendo ad Luciferi superbiam, describitur superbia regis Babylonis, eis verbis: *Detrahitur est in inferos superbia tua. Et infra: Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui mane oriebaris. Qui dicebas in corde tuo: In celum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo. Ezechielis 28. Vbi similiter superbia regis Tyri describitur illa oratione: *Eleuatum est cor tuum in decore tuo, perdidisti sapientiam tuam in decore tuo, in terram proiecit te. Lucas 10. ad deterrandos discipulos, vt ab inani gloria & peccato superbia cauerent: Præbiam, inquit Christus, Satanam sicut fulgur de celo cadentem. Ita exponit eum locum Hieronymus in illud Psal. 3. citatum, Gregorius 2. 3. Moralium cap. 4. & perique alij, Pauli ad Timotheum 3. *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. Et subdit: Non neophyrum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli: id est, in damnationem diaboli, hoc est, ne & ipse propter superbiam damnetur, sicut & diabolus propter superbiam damnatus est, vt Hieronymus in illud Isaia 3. citatum exponit, & perique alij. Iob 41. *Ipse est rex super omnes filios superbia. Ecclesiæ. Initium omnis peccati superbia.****

3. Conclusio. Peccatum primum Luciferi non videtur fuisse ex inaduertentia. Hæc probatur primò, quoniam potissimum fundamentum eorum, qui assueverant ex inaduertentia, ortum est: quia aliquin error in intellectu Angeli antecessisset peccatum angeli: sed in prima conclusione ostensum est, id non esse necessarium: ergo peccatum angeli non fuit ex inaduertentia profectum. Secundò, quia in peccato ex inaduertentia vix tanta culpa intelligi potest, quantum oportet agnoscere in peccato, propter quod Lucifer sic à Deo proiec-tus, punitusque est, & quantum Scripturæ locis citatis in quibus superbia Luciferi describitur, innuit. Tertio, quia par est ratio de angelo, & de primis parentibus: Eua autem non peccavit ex inaduertentia: quandoquidem ei prius diabolus proposuit, cur præcepit vobis Deus, &c. quod idem dicendum est de Adam, vt affirmant Augustinus 14. de Civitate Dei cap. 11. Anselmus in illa verba Pauli ad Timotheum 2. *Adam non est seductus*. Beda in collectaneis super Paulum cum explicat eundem locum. Id ipsum de angelis affirmant Hieronymus, aut quibus alius eius operis auctor, in illa verba Iob 2. 4. *Si subito apparuerit aurora: & Anselmus de casu diaboli cap. 23. & Bernardus ser. 1. de adventu, vbi ex persona Filij Dei sic ait: Non in affectum malitiæ & nequitia transisse Angelos desertores, neque ex ignorantia aliqua, seu infirmitate peccasse. Imò eam rationem reddunt Gregorius lib. 4. Moralium cap. 11. & Isidorus lib. 1. de sum. bono cap. 12. sententia 10. & 11. & alij, quare homo ad penitentiam fuit admittus, angelus verò non item, quod homo ex infirmitate peccauerit, angelus verò minime: quod si angelus ex inaduertentia peccavit, cum inaduertentia non minus, quam infirmitas, imò magis excuset à culpa, sanè ratio, quam Patres illi reddunt, nulla esset.*

4. Conclusio. Peccatum Luciferi, nec in eo videtur fuisse, quod appetierit suam beatitudinem naturalem, tamquam vltimum finem simpliciter, neque in eo, quod appetierit suam beatitudinem supernaturalè ex suis naturalibus sine diuina gratia, modo iuxta mentem D. Thomæ explicato. Hæc probatur primò, quia id vnde potissimum ductus videtur D. Thomas, vt hoc assereret, fuit, quia arbitrius est angelum non potuisse primò peccare

ex parte rei, quam voluit, quasi illa esset mala, sed solum ex parte modi, quo eam appetiuit: nec potuisset peccare, nisi ex inaduerentia modi, quem seruare debebat: sed prima & tertia conclusione ostendimus vtrumque esse falsum: ergo in neutro illorum duorum videtur fuisse positum peccatum Luciferi. Secundò, quia primò peccatum Luciferi fuit superbia, vt in secunda conclusione ostensum est: difficile autem explicatur ratio superbiae in eo, quòd appetierit suam beatitudinem naturalem, habendo se negatiuè circa supernaturalem, aut in eo quòd appetierit supernaturalem, negatiuè se habendo circa auxilia supernaturalia: neque satis constat, cur inde sequatur, voluisse interpretatiuè suam beatitudinem naturalem esse vltimam simpliciter, aut supernaturalem non esse ex auxilio Dei: praesertim vt tantam culpam incurrisse dicatur, quantum verisimile est fuisse in eo peccato, propter quod Deus tam graui cum supplicio affecte: maximè cum iuxta autores eius sententiæ, id totum prouenerit ex inaduerentia, quæ valde extenuat ac minuit culpam, si quæ in ea appetitione fuit, ad eò vt, penfatis omnibus circumstantiis, vix maior culpa, quam venialis, possit excogitari. Tertid, Anselmus de casu diaboli cap. 4. affirmat, Angelum, quando peccauit, appetiuisse quod non habebat, idque innuit illud Isaia 14. *In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, similis ero Altissimo*: sed quando peccauit habebat beatitudinem naturalem: ergo non peccauit appetendo suam naturalem beatitudinem. Quartò, ex eo quòd nos absolute appetamus nostram beatitudinem supernaturalem, nihil attendentes ad diuinam gratiam, sanè non peccamus: ergo nec angelus in eo peccasset. Confirmatur, quoniam angelus tunc habebat gratiam gratum facientem, ac prouide bona opera moraliter, quæ exercebat, etant opera filij Dei per adoptionem, digna vita æterna, meruitque angelus malus in primo instanti, in quo fuit creatus, vt D. Thomas affirmat: cum ergo opus illud non esset malum ex obiecto, egredereturque à Filio Dei per adoptionem, sanè esset ea ex parte opus supernaturale meritorium vitæ æternæ, ac prouide angelus tunc non appetiisset beatitudinem supernaturalem ex suis tantum naturalibus. Adde, quòd cum angelus in primo instanti accepisset per reuelationem se esse creatum ad beatitudinem supernaturalem, ad eamque ordinari per gratiam Dei, credi non potest, quòd statim in secundo instanti eius rei esset oblitus, peccassetque per inaduerentiam, vt vult Diuus Thomas.

5. Conclusio. Peccatum primi angeli in quo consistit.

Quinta conclusio. Peccatum Luciferi videtur fuisse illud, quod de mente D. Bonauenturæ membro præcedente retulimus, nempe superbia delibata, qua de sua pulchritudine, vi, ac perfectione intumescens, propria autoritate dominatum & tyrannicum principatum super omnes alias creaturas appetiuit contra ordinationem Dei, quæ fortè præcepto aliquo positio innotuerat. Vnde eateus appetiuit similis esse altissimo, quòd quemadmodum Deus est omnium Dominus, ita ipse voluit omnibus dominari, & præesse, & ab omnibus creaturis mente præditis coli ac venerari: cumque à Deo, & angelis bonis prorsus insolentia resistens, è cæli finibus exturbaretur, odij venenum concepit contra Deum, & creaturas omnes, quæ Deo adhærescunt, easdemque omnes despectu inuidiæ stimulis agitarus, maximè aduersus hominem, quem nouerat (vt verisimile est) creandum tanquam socium beatitudinis supernatura-

A lis: quandoquidem mundus corporalis iam tunc erat creatus, verisimileque non sit Luciferum ignorasse, quòd in hominum habitationem edificatus fuisset.

Fateor in conclusione hac nõ multum esse euidentiæ, est tamen consona Scripturis, & dictis Sanctorum. Ezechielis 28. *Eleuatum est cor tuum in decore tuo, Isaia 14. Ad cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, similis ero Altissimo.* Quo in loco nomine cæli & astrarum non possumus intelligere cælum materiale, & astra materialia: eò quòd Lucifer in cælo esset Empyreo: sed nomine cæli, intelligendum est supremum fastigium honoris & principatus: vsus enim obtinuit, vt qui in magnum ascendit honorem, in cælum ascendere dicatur. Nomine verò, astrarum, intelligendi sunt cæteri angeli, atque cælestes ciues, super quos volebat exaltari: ita enim exponit Hieronymus hæc verba Isaia in commentariis quibus cap. 28. Ezechielis interpretatur. Lucifer etiam ipse nomine, astri, significatur apud Isaia illo eodem capite. *Quomodo, inquit, cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris?* Et Paulus 1. ad Corinthios 15. Beatos stellis comparat, dicens: *Alia claritas Solis, alia claritas Luna, & alia claritas stellarum: stella enim differt ab stella in claritate: sic resurrectio mortuorum.* Nomine verò, similitudinis Altissimi, intelligenda est similitudo in dominatu ac principatu super omnia, quam diximus appetiuisse.

Quòd verò hæc eadem sententia cõsona etiam sit dictis Sanctorum, probatur. Augustinus enim 11. super Genesim ad literam cap. 23. *Propria, inquit, potestatis delectatione corruptus est.* Et 14. de Ciuitate Dei cap. 11. *Postea verò, inquit, quam superbus ille angelus, ac per hoc inuidens, per eandem superbiam à Deo ad semetipsum conuersus, & quodam quasi tyrannico fastu gaudere subditis, quam esse subditus eligens, de spiritali paradiso cecidit.* Quid clarius in hanc sententiam dici potuit. Gregorius 23. Moralium cap. 4. (in alia editione 7.) citatis illis verbis Isaia: *Despecto, inquit, bono societatis angelorum, sedem suam ad Aquilonem ponens, & Altissimi similitudinem superbe appetens, per iniquum desiderium quasi ad quoddam culmem conatus est singularitatis ascendere.* Autor homiliae de Adam & Eva 1. tomo Chryf. *Primus, ait, Angelus primus, qui Saibael dictus est, malignam & nefariam præsumptionem assumens, dixit: Pono sedem meam in Aquilonem, & ero similis Altissimi, & ita pro tali præsumptione cecidit irreparabiliter, vt angelus primus præcipitatus de culmine angelico, diabolus nominaretur.*

Sexta conclusio. Alij angeli mali videntur etiam peccasse peccato superbiae, appetentes propriam aliquam excellentiam contra Dei ordinationem, quæ fortè eis aliquo diuino præcepto innotuerat: cum autem crederent se non posse eam obtinere, nisi Luciferò se subderent, eiusque partes sequerentur, illi adhæserunt, eumque secuti sunt, illi usque exemplo & suggestionem peccauerunt. Hæc est D. Bonauenturæ loco citato artic. 2. q. 1. & 2. eamque innuit Augustinus 12. de Ciuitate Dei cap. 1. dum de dæmonibus omnibus sic loquitur: *Mali angeli sua potestate delectati, vel vt bonum suum sibi essent, à superiori bono destituerunt.* Estque consona satis sacrae paginae. Ea namque de causa Apocal. 12. & Matth. 25. angeli mali, Luciferi angeli dicuntur, quòd eum secuti sint, cum eo in peccatum consenserint, illique adhæserint. Nec in hac re maior est euidentiæ exigenda. Dictum est in hac & præcedente conclusione, ordinationem Dei fortè angelis præcepto

6. Conclusio. Alorum angelorum peccatum exponitur.